

1. 3. 2011

Veźměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Stručné připomenutí legislativní změny ve finančním zajištění v roce 2011

K 1. lednu letošního roku nabył účinnosti zákon č. [408/2010](#) Sb., o finančním zajištění. Přestože se jedná o nově přijatý zákon, není materie v něm obsažená pro český právní řád zcela nová. Zákon o finančním zajištění totiž nahrazuje ustanovení § 323a - 323f zákona č. [513/1991](#) Sb., obchodní zákoník, která dosud institut finančního zajištění upravovala. Také s ohledem na skutečnost, že nově přijatý zákon o finančním zajištění do českého právního řádu nepřináší zcela novou a neznámou úpravu, byla zvolena i poměrně krátká legisvakannční lhůta určená k absorpci změn, které s sebou zákon přináší.

Institut finančního zajištění byl do českého právního řádu poprvé začleněn prostřednictvím novely obchodního zákoníku pod č. [377/2005](#) Sb., a to konkrétně v září roku 2005 jako transpozice směrnice Evropského parlamentu a Rady o dohodách o finančním zajištění 2002/47/ES. Stejně jako v případě zmíněné novely obchodního zákoníku v případě nově přijatého zákona o finančním zajištění se jedná o reakci na povinnost České republiky transponovat legislativu Evropské unie do národního právního řádu. Zřejmě i tato skutečnost je důvodem pro poměrně krátkou legisvakannční lhůtu mezi publikací nového zákona ve sbírce zákonů ke dni 29.12.2010 a jeho účinnosti ode dne 1.1.2011. Pro úplnost doplňujeme, že lhůta pro včlenění nové směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/44/ES upravující finanční zajištění do národního právního řádu uplynula ke dni 30.12.2010.

Finanční zajištění představuje zajišťovací prostředek v závazkových vztazích sloužících zejména pro potřeby finančního trhu, kdy pro splnění režimu finančního zajištění vyžadováno splnění specifických požadavků týkajících se povahy **osob** uzavírajících vztahy týkající se finančního zajištění, **zajišťované pohledávky a předmětu finančního zajištění**.

Konkrétně je pak možné ve stručnosti specifičnost těchto požadavků shrnout následujícím způsobem. **Osoby**, kterým je umožněno sjednat smlouvu o finančním zajištění, jsou identifikovány co do předmětu své činnosti, či jejich zvláštní právní povahy stanovené na základě zvláštního zákona (např. banky, investiční fondy, obchodník s cennými papíry, atd.). **Pohledávkou**, jež je zajišťována, pak

musí být tzv. pohledávka finančního charakteru, jež je zákonem definována jako pohledávka z obchodů, jejichž předmětem jsou peněžní prostředky, investiční nástroje, povolenky na emise skleníkových plynů nebo komodity, jakož i práva a pohledávky s těmito obchody související.

Předmětem finančního zajištění tzv. finančním kolaterálem jsou pak finanční nástroje, související práva, peněžní prostředky, pohledávky, atd. Vymezenému okruhu osob při zajištění pohledávky finančního charakteru prostřednictvím finančního kolaterálu pak zákon umožňuje využít zvláštní režim dvou jinak běžných zajišťujících institutů, a to zástavního práva a zajišťovacího převodu práva.

Hlavní výhodou nového zvláštního režimu finančního zajištění je **výrazně zjednodušený proces zhojení osoby, v jejíž prospěch je finanční zajištění sjednáno** (příjemce finančního zajištění), a to konkrétně v případě, kdy druhá strana (poskytovatel finančního zajištění) řádně neplní, nebo nastane jiná okolnost, jíž předvídá smlouva, jíž je finanční zajištění sjednáno. Příjemce finančního zajištění se může předem dohodnutým způsobem, nebo způsobem, který odpovídá povaze předmětu zajištění, uspokojit přímo z předmětu zajištění bez nutnosti dalších úkonů, či součinnosti poskytovatele finančního zajištění. V důsledku nové úpravy finančního zajištění dochází k redukci formalit, týkajících se například formy vzniku zajištění nebo způsobu uspokojení ze zajištění.

Druhou **nespornou výhodou nové úpravy finančního zajištění** je jeho přednostní povaha, kdy finanční zajištění **může být vypořádáno bez ohledu na případnou exekuci, likvidaci, insolvenční, nucenou správu, či jiné řízení**, které může postihnout poskytovatele finančního zajištění a které by za jiných okolností ztížilo, ne-li zcela znemožnilo vymožení zajištěné pohledávky resp. uspokojení věřitele z předmětu zajištění.

Pokud jde blíže o další konkrétní změny, jež přináší nová právní úprava obsažená v zákoně o finančním zajištění, je možné zmínit následující. Nový zákon obsahuje **komplexnější a přehlednější úpravu**, než úpravu, kterou doposud nabízel obchodní zákoník.

Zásadní změnou je zejména rozšíření okruhu osob, jež mohou být stranou finančního zajištění. Další výraznou změnou je umožnění fyzickým osobám, aby se staly poskytovatelem i příjemcem finančního zajištění.

Nově tak **podnikající fyzická osoba** může být poskytovatelem či příjemcem finančního zajištění, ovšem za předpokladu, že je zřejmé, že se zajištění sjednává v souvislosti s podnikatelskou činností této osoby a s tím, že na druhé straně stojí některé z osob ze standardního okruhu osob působících na finančním trhu (jako např. banka, obchodník s cennými papíry, atd.). I **jiná fyzická osoba** (zákonodárce měl na mysli zřejmě nepodnikající osobu) pak může být poskytovatelem finančního zajištění v případě, že jsou kumulativně splněny následující podmínky:

- příjemcem je banka nebo další subjekt vymezený zákonem,
- finanční zajištění se sjednává v souvislosti s poskytnutím úvěru nebo půjčky za účelem obchodu s investičním nástrojem, na němž se příjemce podílí, bylo výslovně sjednáno,
- bylo výslovně sjednáno, že jde o finanční zajištění,
- smlouva o finančním zajištění má písemnou formu,
- příjemce před uzavřením smlouvy informoval poskytovatele o hlavních aspektech institutu finančního zajištění.

Na tomto místě je důležité zmínit, že v ostatních případech vzniku finančního zajištění zákon nevyžaduje **žádné zvláštní formální, či obsahové náležitosti pro smlouvu o finančním zajištění**. Současně pak platí, že právní úprava o finančním zajištění bude dopadat na všechny případy, jež budou splňovat všechny jeho pojmové náležitosti, pokud si smluvní strany výslovně nesjednají, že se o finanční zajištění nejedná.

Ve srovnání s předchozí právní úpravou dále zákon o finančním zajištění **přináší přesnější definice a výčet finančního kolaterálu**, které lépe slouží k identifikaci konkrétních případů finančního zajištění. Za zmínku pak také stojí nově zavedený seznam úvěrových pohledávek, jehož předání v listinné podobě příjemci finančního zajištění nově slouží k prokázání existence vzniku finančního zajištění a jako doklad o převodu s odkládací podmínkou jednotlivých úvěrových pohledávek uvedených v seznamu na příjemce finančního zajištění. Zápis úvěrové pohledávky není poskytovatel ani příjemce finančního zajištění povinen oznámit dlužníkovi vázanému z uvedené pohledávky.

Nový zákon o finančním zajištění tak zejména upravuje okruh hodnot, které mohou být předmětem finančního zajištění, současně také výrazným způsobem zjednodušuje podmínky vzniku finančního zajištění a ve svém souhrnu zpřehledňuje systém finančního zajištění. Nadto zbavuje dosavadní systém finančního zajištění řady formalit a umožňuje snazší aplikaci tohoto institutu v právních vztazích.

JUDr. Kamil Šebesta, MBA,
advokát

Mgr. Lukáš Nezpěvák,
advokátní koncipient

[KŠD ŠTOVIČEK](#)
advokátní kancelář, s.r.o.

CITY TOWER
Hvězdova 1716/2b
140 78 Praha 4

Tel.: +420 221 412 611
Fax: +420 222 254 030

Další články:

- [Prekluze důvodu neplatnosti VH](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [TOP 5 judikátů z korporátního práva za rok 2025](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)
- [SCHEJBAL& PARTNERS stáli u získání jedné z prvních licencí dle MiCA v ČR](#)
- [Proč dnes více než polovina M&A transakcí ve střední Evropě nekončí podpisem](#)
- [Přehnaná, nebo důvodná prevence? Zajištění a utvrzení závazků v praxi](#)
- [Návrh nového zákona o digitální ekonomice](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 30.: Jednání za s.r.o. - zápis jednatelského oprávnění do obchodního rejstříku](#)
- [Prověřování zahraničních investic a kybernetická regulace: řízená služba jako nová transakční proměnná](#)